

Յ Ո Ւ Ց Ա Կ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ Ս. ԷԶՄԻԱՇՆԻ ՆՈՐ ԱՏԱՅՎԱԾ ԶԵՐԱԳՐԵՐԻ*

- Թ. 112բ.—Արիստոտելի պատմությունը կենդանեաց.
Գիրգ տասներորդ:
- Թ. 115ա.—Արիստոտելի զմասանցն կենդանեաց.
Գիրգ առաջին:
Ի Թէօթորոս Գազայ թարգմանչէ.
ընդ ոգին Ավետոսի Գօտտուպենսիոյ,
Յակոբ Մանթինոս սպանիացի երբայացոյ: Բժշկէ
թարգմանչէ:
- Թ. 129ա.—Արիստոտելի զմասանցն կ'.նդանեաց.
Գիրգ երկրորդ.
ընդ մեկնութեանն Աւերիոսի:
- Թ. 156բ.—Արիստոտելի զպատմութենէ կենդանեաց.
Գիրգ երրորդ.
ընդ մեկնութեամբ Աւերիոսի:
- Թ. 202ա.—Արիստոտելի զկենդանեաց գալլման.
Ի Նիկողայոս Թոմէոս թարգմանչէ.
Յառաջադրին խնդիրը զբայմանէ կենդանեաց:
- Թ. 210բ.— Արիստոտելի զնոգոյ.
Գիրգ երեք.

ընդ մեկնութեանցն Աւերիոսի և ճնազոյն թարգմա-
նութեանն անեալ յամբողջութիւն իր:

Թ. 213ա.—... և այսպէս նմանէ ի վերնագոյն
տեղոյն, ցորում ասէ զգաղտնի վճիռն փիլիսոփա-
յից, լուիցեն, յաճախ հանապազ ի փափայ ընթա-
նան, որ վերամնայ գերապայծառ կարտիկնալ, զայս
իմ արարեալ դրուստս, ոչ յինքննէ որ առաւել հեռի
տորն քան զարժանապատուութիւն քո գոյ կայանայ,
այլ յիմոյ ի քեզ զնկատումն տրամակշիցես, կա-

* Ծարուակված «Էջմիածին» ամսագրի 1964
թվականի № № Ը—Թ-ից, ԺԲ-ից, 1965 թվականի
№ № Ը—Ժ-ից, 1968 թվականի № Է-ից, 1970
թվականի № № Դ—Ե-ից, Ժ-ից, ԺԲ-ից, 1971 թվա-
կանի № № Ե—Ը-ից, ԺԱ—ԺԲ-ից, 1972 թվականի
№ № Ա—Բ-ից, Դ-ից, 1973 թվականի № № Ա—
Գ-ից, Ը-ից, 1974 թվականի № № Գ-ից, Է—Ը-ից,
1975 թվականի № № Ա-ից, Գ-ից. ԺԱ—ԺԲ-ից,
1976 թվականի № № Բ—Ե-ից, Է—Թ-ից և ԺԲ-ից:

միմ, ողջ լեր, ի Փաթախա, յուլիսի ամսոյ 7, 1552:

Թ. 213բ.— Զկարգէ բնական գրեանցն.
վիճարանութիւն Արիստոտելի.

Ի գրեանցն Մարկոսի Անտոնի Փաստրիկի Եանվո-
սի արտահանեալ:

Թ. 216բ.—Յանկ գլխոց երից գրեանցն հոգոյ:
գրեալք նախկին գրեանցն հոգոյ:

Թ. 218ա—224ա.—(Այստեղ տրված է ձեռագրի
բոլոր հատվածների և նյութերի մանրամասն ցանկը
այբբենական կարգով):

Ձեռագրում կա միայն երեք հասարակ գծանկար-
ներ՝ թ. 183ա, թ. 205ա («Շարժումն օձու») թ. 208բ
(ձեռքի և ոտքի շարժման մասին):

ՀԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ձեռագրի սկզբում գտնվող պահպանակի երկրորդ
էջում կա մի փոքրիկ կնիք, որ անընթեռնելի է:

Թ. 227բ.—Կենդանեաց, կենդանեաց վալ թողեալ:

№ 402

ՇԱՐՈՑԶ ՄԱՐԳԱՐՏԻ

Թերթերը՝ 182:— Պրակները՝ 24, յուրաքանչյուրը
Տ-ական թերթից, քացի Ա և Է՝ 5, Դ և ԻԴ՝ 6 թեր-
թից են:— Մեծությունը՝ 30,3×20,5×3 սմ.:— Նյութը՝
դեղնած դիմացկուն թուղթ:— Կազմը՝ կաշեպատ
ստվարաթուղթ, որի վրա ճնշումով ուղիղ գծեր են
բաշխված:— Պահպանակներ՝ չունի:— Վիճակը՝ քակա-
րար, սակայն տեղ-տեղ որոշ թերթեր պակասում
են:— Գրությունը՝ միապուն:— Դատարկ թղթերը՝
1բ, 3բ, 4բ, 5ա, 5բ, 6բ, 7բ—9բ, 10բ, 11ա, 13բ, 14բ,
15բ, 16բ, 17բ, 18բ, 19բ—20բ, 21բ, 23ա—24բ, 31բ,
32բ, 33բ, 37բ, 39բ, 40բ, 43ա, 43բ, 44բ, 45բ, 46բ,
47բ, 48բ, 49բ, 50բ, 51բ, 52բ, 53բ, 56բ, 62բ, 63բ,
64բ, 65բ, 66բ, 69բ, 83բ, 84բ, 85բ, 87բ, 88բ, 89բ,
91բ, 95բ, 99բ, 100բ, 103բ, 106բ, 108բ, 112բ, 114բ,
120ա, 120բ, 136բ, 147բ, 172բ, 173բ, 176բ, 181բ և
182ա:—Տողերը՝ անհամաչափ, 2—33:— Գծումները՝
ճշումով:— Գիրը՝ մի քանի տեսակի մոտրգրեր:—

Զարդագրություն՝ չունի:—Գրիչները՝ մի քանիսն են, որոնցից մեկի անունը Քրիստափոր վարդապետ է, իսկ մյուսներինը անհայտ:—Պատվիրատուն՝ անհայտ:—Ժամանակը՝ 18-րդ դար:—Վայրը՝ անհայտ:—Ծանոթություն՝ ձեռագիրն ստացվել է Կահիրեից Եգիպտոսից թեմի առաջնորդական տեղապահ Զավեն Եպիսկոպոս Չինչինյանի ձեռամբ 1978 թ. նոյեմբեր ամսին:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ձեռագիրը պարունակում է կրոնա-քաղաքական բազմահարյուր խրատներ, խորհուրդներ, առակներ, առածներ և կարճ պատմվածքներ, որոնք բոլորը դասավորված են փոքր վերնագրերի տակ: Ստորև տրվում է այս վերնագրերից մի մասը միայն:

Թ. 4ա.—ՅԱստուծոյ փախչիլ անհնարին է:

Թ. 14ա.—Հովիւ քաջ:

Թ. 15ա.—Գող կամ գալլ:

Թ. 18ա.—Նշան իմաստու (թեան):

Թ. 19ա.—Ուսանի ի խոկալն:

Թ. 26ա.—Բարկացուցանէ զԱստուած:

Թ. 27ա.—Կերակուր Աստուծոյ:

Թ. 28ա.—Յիմարութիւն:

Թ. 29ա.—Ընդդէմ օրինաց մեղանչէ:

Թ. 31ա.—Ընդդէմ հրեշտակաց:

Թ. 35ա.—Արծաճաւոր մուէր:

Թ. 36ա.—Անարծան մուէր:

Թ. 40ա.—Մոռացուցանէ զհաշի:

Թ. 41ա.—Առնէ ժառանգ գեհեմոյ:

Թ. 42ա.—Յիմար վասն հոգևորին:

Թ. 46ա.—Վախճան:

Թ. 47ա.—Ջանքննելի իրաւանց:

Թ. 51ա.—Հանգստութիւն:

Թ. 54ա.—Զդժուարութենէ:

Թ. 55ա.—Յոյս և համբ (երութիւն):

Թ. 56ա.—Զիմուրութիւն չար:

Թ. 58ա.—Մունետիկ:

Թ. 59ա.—Յորմէ հեռանայ Աստուած:

Թ. 60ա.—Ապերախտութիւն:

Թ. 61ա.—Զերախտեացն Աստուծոյ:

Թ. 62ա.—Ընդդէմ բազմաց:

Թ. 63ա.—Զսպանութենէ:

Թ. 65ա.—Զանիրաւութենէ:

Թ. 66ա.—Զծնողաց:

Թ. 68ա.—Զմարմնոյ և զարեմէ Տեառն:

Թ. 69ա.—Պանդխտութիւն:

Թ. 71ա.—Զանդխակալութենէ:

Թ. 72ա.—Զսիրոյ թշնամեաց:

Թ. 73ա.—Զխրատուց:

Թ. 74ա.—Զանխրատից:

Թ. 75ա.—Զփաթթամութեանց:

Թ. 76ա.—Զբղջախոհութենէ:

Թ. 78ա.—Զլեզու է:

Թ. 79ա.—Այր ով իցէ:

Թ. 80ա.—Կատարելութեան:

Թ. 82ա.—Զտրտնջողաց:

Թ. 84ա.—Կամք Աստուծոյ:

Թ. 86ա.—Վարձկան:

Թ. 88ա.—Զօրացուցանէ զոյան:

Թ. 89ա.—Փառաւորի Աստուած:

Թ. 90ա.—Կրթութիւն:

Թ. 91ա.—Բաժակ յԱստուծոյ:

Թ. 92ա.—Առ աղօթս:

Թ. 95ա.—Դսուն և քաղցրն:

Թ. 96ա.—Կցորդութիւն ընդ Քրիստոսի:

Թ. 98ա.—Օրինակք ի սրբոց:

Թ. 101ա.—Առակ յետնոց:

Թ. 104ա.—Ծանապարհ քրիստոնէութեան:

Թ. 105ա.—Պաշտօն Աստուծոյ:

Թ. 105բ.—Զաղօթս զօրացուցանէ:

Թ. 107ա.—Ուսոյց Քրիստոս:

Թ. 108ա.—Ասանդ Քրիստոսի:

Թ. 111ա.—Վճարումն յանցանաց:

Թ. 113ա.—Մարտիրոս:

Թ. 114ա.—Պատճառն առնէ:

Թ. 115ա.—Հարկ աշխարհի:

Թ. 116ա.—Զմասն քահանայից:

Թ. 118ա.—Պտուղ մեղաց:

Թ. 119ա.—Ընկեր Աստուծոյ:

Թ. 122ա.—Եմք ի մէջ ծովու:

Թ. 125ա.—Փրկէ ի դժոխաց:

Թ. 129ա.—Նախաստիճանութիւն:

Թ. 130ա.—Զիմուրութիւն:

Թ. 132ա.—Հատուցումն:

Թ. 135ա.—Զարեաց յաջողմունք:

Թ. 136ա.—Բաժակ ապաշխարութեան:

Թ. 137ա.—Բաժակ մեղաւորաց:

Թ. 138ա.—Բժշկութիւն:

Թ. 139ա.—Գին արքայութեան:

Թ. 140ա.—Դուռն երկնից:

Թ. 141ա.—Զարգելմանց մեղք:

Թ. 142ա.—Թերախաւատութիւն:

Թ. 143ա.—Անլուսութիւն:

Թ. 144ա.—Անպատշաճ խնդրուածք:

Թ. 146ա.—Զար խնդրուած:

Թ. 147ա.—Ծառախօսութիւն:

Թ. 152բ.—Անքարեզործութիւն:

Թ. 154ա.—Զչար խորհրդոց:

Թ. 155ա.—Զհապարտութենէ:

Թ. 156ա.—Զմախանձու:

Թ. 158ա.—Ծուլութիւն:

Թ. 159ա.—Ագահութիւն:

Թ. 160ա.—Որկրամոլ:

Թ. 162ա.—Անյարատնութիւն:

Թ. 163ա.—Հայր մեր:

Թ. 164ա.—Սուրբ եղիցի անուն քո:

Թ. 165ա.—Եկեացէ արքայութիւն քո:

Թ. 166ա.—Եղիցին կամք քո:

Թ. 172ա.—Զիմաստութիւն:

Թ. 173ա.—Զկեանս:

Թ. 175ա.—Վասն եկեղեցւոյ:

Թ. 176ա.—Զխնդրեալաց:

Թ. 178ա.—179բ.—(Տրվում է նյութերի ցանկը):

ՀԻՇԱՏԱԿԱՎԱՆՆԵՐ

(Լեռնի կազմի ներսի կողմից)

Ծառոցք մարզարտի:

Ա. 1ա.—Գրքուկս որ կոչի Ծառոցք մարզարտի:

Թ. 153բ.—Քրիստափոր վարդապետ (այս էլում անունը նշված է չորս անգամ: Մի շարք ուրիշ էջերում էլ նշված է գրիչներից մեկի՝ Քրիստափորի անունը, այսպես՝ թթ. 36ա, 71ա, 77բ, 165բ և 167բ):

ՀԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

(Լեռնի կազմի ներսի կողմից)

Թիւ 8:

Թ. 1ա.—Թիւ 8:

№ 403

ԿԱՆՈՆԱԳԻՒՔ

Թերթերը՝ 295:— **Պրակները՝** 25, յուրաքանչյուրը 12-ական թերթից, բացի բ և ի՝ 10, ին՝ 11 թերթից էն:— **Մեծությունը՝** 35,5×24,8×3,8 մմ.,—**Նյութը՝** դեղնած դիմացկուն թուղթ:— **Կազմը՝** կաշնապատ հաստ ստվարաթուղթ, որի պիտակի վրա գրված է «Պատմություն Եփեսոսի Սուրբ ժողովույն», ապա ներքևում՝ № 23, կարգ 24, տեսակ 18:— **Պահպանակները՝** ձեռագրի սկզբում երկու թերթ սպիտակ մաքուր թուղթ:— **Վիճակը՝** լավ:— **Գրությունը՝** երկայուն:— **Դատարկ թղթերը՝** պահպանակի երկու թղթերը, թթ. 1ա, 1բ, 286բ—295բ:— **Տողերը՝** 37 (երբեմն միայն 35):— **Գծումները՝** ճնշումով:— **Գիրը՝** նոտրգիր:— **Զարդագրությունը՝** չունի:— **Գրիչը՝** անհայտ:— **Պատվիրատուն՝** անհայտ:— **Ժամանակը՝** 17—18-րդ դարեր:— **Վայրը՝** անհայտ:— **Ծանոթություն՝** ձեռագիրը Ստամբուլից բերվել է Վահան Եպիսկոպոս Տերյանի ձեռամբ 1973 թ.:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ձեռագիրը պարունակում է Տիեզերական ժողովների ընդունված եկեղեցական կանոնները, ինչպես նաև այդ ժողովների նկարագրությունը, մասնակիցների անունները և պաշտոնները, զանազան ճանքեր և մասնակներ: Ստորև տրվում է գրքում նշված վերնագրերի մի մասը միայն:

Թ. 6ա.—Թուղթը գրեցեալք յստաջ քան գնիկիոյ ժողովն:

Թ. 17ա.—Գիր Նիգամետիոյ Եպիսկոպոսին՝ Եւսեբիոսի և Թէոկնիոսի Նիկիայ Եպիսկոպոսին:

Թ. 34ա.—Պատմութիւն Կոստանդնուպօլսոյ Սուրբ ժողովոյն՝ որ է երկրորդ ընդհանրական ժողով:

Թ. 59ա.—Թուղթ Կիւրդի Աղէքսանդրիայ Եպիսկոպոսի առ Կիււստինոս Հոռմաջ Հայրապետին:

Թ. 84բ.—Օրինակ հրովարտակի, զոր առաքեաց յոժ բարեպաշտ թագաւորն Թէոդոս առ Կիւրդ Եպիսկոպոսն Աղէքսանդրիայ:

Թ. 124բ.—Օրինակ թղթոյն զոր գրեցին կղերիկոսքն Կոստանդնուպօլսոյ՝ առ Սուրբ ժողովն:

Թ. 140բ.—Թուղթ Կիւստինոս Պապին առ Թէոդոս կազարն:

Թ. 164ա.—Թուղթ Նեստորին առ սքոլաստիկոս ճերքինին Թէոդոս կազարն:

Թ. 169ա.—Օրինակ թագաւորական գրոց, որը առաքեցան յԵփեսոս առ Սուրբ ժողովն ձեռամբ Պալլադ նախարարին առ ի աւերել զգործս հարցն, իրր թէ պարտ իցէ վերստին լինիլ քն(ն)ութիւն հաւատոյ:

Թ. 194ա.—Մասն երրորդ որով բովանդակին ումանք որք առ սինոդոսն պատկանին, և այլք ումանք յետ ժողովոյն որք գործեցան:

Թ. 214ա.—Թուղթ Սուրբ Կիւրդ վերաւսնուչին Աղէքսանդրիայոյ առ Եւսեպիոսն ընդդէմ հակաւանկաւորական Թէոդորիտոսին ի վերայ երկուստան գլխադրուեցան:

Թ. 229բ.—Սահման կալիսկոպոսացն Նիկիայոյ ժողովոյն վասն մարդեղութեան բանին Աստուծոյ ընդդէմ Պոլոսի Սամուստոյն:

Թ. 241ա.—Ծառ Կիւրդ Աղէքսանդրացոյն ասացեալ յԵփեսոս յատր Սրբոյն Յօհաննոս աւետարանչին:

Թ. 262բ.—Օրինակ թղթոյն զոր գրեաց Կիւրդին՝ առ Ակակիոս Եպիսկոպոսն վասն նոխազի արձակելոյ:

Թ. 274ա.—Թուղթ նոյնոյ Քահուստոսի Պապին առ Յօհան Անտիոքացին:

Թ. 275բ.—Նիկիոյ հաւատարմքն:

Թ. 282ա.—Պատուէր իշխանացն՝ առ ի չընթեռնել զգրեանն Նեստորի:

Թ. 283բ.—Ցանկ Սրբոյ Աստուածային մատենիս:

ՀԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

Թ. 21ա.—Թարգմանեցեալ ի նուաստ Յակոբ դպրէն՝ ի լեզուն յունաց և լաթինացոյ ի փաստ Աստուծոյ և ի գուարճութիւն հաշկազունեացն:

ՀԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Թ. 283բ.—Անդրեաս վարդապետ ակնցի Ազնիւանց, գրագիր Պատրիարքարանին Պոլսոյ, 1839 նորոգ ստորագրեցի:

№ 404

ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՅԱԿՈԲ

ՆԱԼԱՆՆ ՊԱՏՐԻԱՐԿԻ

Թերթերը՝ 2:— **Պրակները՝** 1:— **Մեծությունը՝** 31×21,5 մմ.:— **Նյութը՝** դիմացկուն սպիտակ թուղթ:— **Կազմ՝** չունի:— **Պահպանակներ՝** չունի:— **Վիճակը՝** լավ:— **Գրությունը՝** միայուն:— **Դատարկ թղթերը՝** 1բ, 2ա և 2բ:— **Տողերը՝** 26:— **Գծումները՝** ճնշումով:— **Գիրը՝** նոտրգիր:— **Զարդագրությունը՝** չունի:— **Գրիչը և Պատվիրատուն՝** Հակոբ Նալյան պատրիարք Կ. Պոլսի (1741—49 և 1752—64 թթ.):— **Ժամանակը՝** 1764 թ.:— **Վայրը՝** Կոստանդնուպոլիս:— **Ծանոթություն՝** Հակոբ Նալյան պատրիարքի սույն գրությունը Ստամբուլից բերել է Վահան Եպիսկոպոս Տերյանը 1973 թ.:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Է

Զորութիւն գրոյս աչս է, որ ես Յակօբոս Պատրիարքս Կոստանդնուպօլսոյ, ի ՌՄԺԳ. (1764 թ.—Ն. Մ.), ի մայիս ամսոյ Բ (2), ի Հայոց թուին, իմովս կամաւ և յօժարութեամբ, զայտոսիկ տոորն գրեալ զգեստքս ետու և շնորհեցի Սրբոյ Աթոռոյն Երուսաղէմի. որք են այսոքիկ՝ մէկ ոսկի սկի(6) ականակոտ. Էլմաս, կարմիր եախտօ և զիւմրիւս սկներով զարդարեալ: Հանդերձ ոսկի մաղզմաղով: Մէկ սկոյ ծածկոց բանուած արմաղով և մարգարտովք: Մէկ ստօֆայ տիպայ գօրիւորայ: Մէկ բաժկաման արծաթեայ. ոսկի եալազով: Մէկ պատուական գաւազան, եւշիմ գլխով, և ոսկի վիշապազըլ-խովք՝ Էլմաս, կարմիր եախտօ և զիւմրիւս ակամբք զարդարեալ, որոյ բունն է զիւպահար ձևով արծաթ բանած. և զմէջն պաղայով և արուսելով ցած, և ի գլուխ գաւազանին՝ փոքր խաչ մի. չորս զիւմրիւս և չորս մարգարտով: Երկու շուրջատ դեղին ստօֆայ տիպայ՝ խստիֆէ ծաղիկներով: Երկու սարկաւագիւրար, դեղին ստօֆայ. շրջապատքն սպիտակ շէրիտով: Երկու դարի շապիկ, սպիտակ կտաւի վերայ՝ սիւզեմի բանած, որոց եախալքն են Վեներիկու կրպպոսնով բանուած: Ընդ ամենն ժԱ. (11) կտոր բան: Արդ յայտոսիկ վերոյ գրեալ էշեպիցս՝ ես իլալայ չունիմ, զի Սրբոյ Աթոռոյն Երուսաղէմի, կամաւ և յօժարութեամբ շնորհեցի: Վասն որոյ՝ զկնի անցման իմոյ, ով որք ի ծանօթից և ի յազգականաց իմոց վասն վերոյ գրեցելոցս՝ ի դատ մտեալ ընդ Սրբոյ Աթոռոյն և Աթոռայնոցն, կամիցի զեղեալ յիշատակս(ս) զայտոսիկ իբրև զմիբաս իւրացուցանել. այնպիսին անիծեալ, կապեալ և բանադրեալ է ի հոգևոր իշխանութենէ և յառաքելական կարգէս իմմէ, ուստի և կնքեցի զգիրս իմով կնքով, և լերուք ողջք համայն տեսողդ գրոյս, Ամէն:

ՀԻՇՍԱԿԱՐԱՆ

Գրութեան վերևի մասում կա Հակոբ պատրիարքի փոքրիկ կնիքը, 1,2×1,2 սմ. չափերով, որի վրա կարդացվում է նրա անունը՝ «Յակոբ վարդապետ»:

№ 405

ԳՐՈՒԹԻՒՆ

(Տաճկերեն)

Թերթերը՝ 1:— Մեծությունը՝ 40,2×26,3 սմ.:— Նյութը՝ դիմացկուն հաստ թուղթ:— Կազմ՝ չունի:— Պահպանակներ՝ չունի:— Վիճակը՝ լավ:— Գրությունը՝ միայնուն:— Տողերը՝ 18:— Գծումներ՝ չունի:— Գիրը՝ արաբական տառեր:— Զարդագրություն՝ չունի:— Գրիչը՝ անհայտ:— Պատվիրատուն:— անհայտ:— Ժամանակը՝ 18-րդ դար:— Վայրը՝ Կոստանդնուպոլիս:— Ծանոթություն՝ տաճկերեն սույն գրությունը Ստամբուլից քերել է Վահան Եպիսկոպոս Տերյանը 1973 թ.:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Սույն գրությունը թվում է, թե կապ ունի հայերի հետ:

ՀԻՇՍԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Թերթի առաջին երեսում տաճկերեն գրությունից բացի աջակողմյան լուսանցքում կա տաճկերեն երկու գրություն և հայերեն երկու կնիք, որոնք հետևյալներն են.—

Ա. Կարճ գրության վերջում կա հիշրայի 1147 թվականը (1734 թ.—Ն. Մ.), որի կողքը կա Կոստանդնուպոլսի Հակոբ Նալյան պատրիարքի փոքրիկ կնիքը (նույնը, ինչպես № 404 գրության վրա) «Յակոբ վարդապետ»:

Բ. Երկար գրության վերջում կա հիշրայի 1171 թվականը (1757 թ.—Ն. Մ.), որի կողքը կա փակագրով հայերեն եպիսկոպոսական մի փոքրիկ կնիք (1×1 սմ. չափերով), որի վրա կա հետևյալ թվականը՝ ՌԺՁԶ (1787 թ.—Ն. Մ.):

Թերթի կոճակում գրված է հետևյալը.—

Ա. Մահաբեի Աստուածատուրին է, պաթալ 1171 (1787 թ.—Ն. Մ.) շեվալին ժԻ. (14):

Բ. Կա ձվաձև մի կնիք (1,7×1,3 սմ. չափերով), որի վրա գրված է փակագրով «Յովհաննէս Եպիսկոպոս—ՌԺԽԹ» (1700 թ.—Ն. Մ.), որի տակ մասիտով գրված է «1800 Փրկչական—հաւանաբար Զամաշրճեան Յովհաննէս պատրիարքն է»:

№ 406

ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

Թերթերը՝ 327:— Պրակները՝ 41, յուրաքանչյուրը 8-ական թերթից, բացի ժԸ՝ 10 և խՍ՝ 3 թերթից ևԸ:— Մեծությունը՝ 20,5×16,2×5,7 սմ.:— Նյութը՝ դեղնած դիմացկուն թուղթ:— Կազմը՝ կաշեպատ հաստ ստվարաթուղթ, որի վրա ճնշումով նախշեր է փորագրված երկու երեսին:— Պահպանակներ՝ չունի:— Վիճակը՝ բավարար:— Գրությունը՝ միայնուն:— Դատարկ թղթեր՝ չունի:— Տողերը՝ անկանոն, 16—21:— Գծումները՝ ճնշումով:— Գիրը՝ մուրագիր:— Զարդագրություն՝ ձևագրում կամ երկու տեսակի նկարչական ճմուշներ, որոնցից առաջինը զծանկարներ են, կատարված թանաքով, որոնք բավականին զեղեցիկ են: Այսպես 1բ, 49բ, 80ա, 90բ, 125ա, 128բ, 177բ, 286բ, 250բ, 251ա, 277բ, 287բ, 288ա, 319բ և 327բ էջերում եղած զծանկարները ներկայացնում են ծաղիկներ, ծառեր, սիրամարգեր, խաչեր և գլխազարդեր: Առանձնապես ավելի զեղեցիկ են 80բ (օձ և արծիվ) և 129բ (աղվես, արծիվ և աղյուծ) էջերի զծանկարները: Զետագրի նկարչության երկրորդ տեսակը գունավոր նկարներն են, որոնք կատարված են պարզ ջրաներկով և ունեն հասարակ բնույթ: 2ա, 32բ, 50ա, 61ա, 67ա, 85բ, 91ա, 91բ, 92ա, 93ա, 98բ, 94բ, 130ա էջերում եղածները գրեթե բոլորն էլ հասարակ գլխազարդեր են: Առանձնապես զեղեցիկ են 318բ (մի շենք, որի կտորին մեծ թռչուն է կանգնած—նկարի տակը գրված է «Նապալիօն թագաւորի պալատն է») և 319ա (երկու սիրամարգ և մի

հատ թռչնագիր) էջերում եղածները:—**Գրիշը՝** Մարգար:— **Պատվիրատուն՝** հայրը՝ Կոստանդ:— **Մաղկողը՝** անհայտ:— **Ժամանակը՝** 1825 թ.:— **Վայրը՝** անհայտ:— **Մանրություն՝** վեհափառ Հայրապետը սույն ձեռագիրը հանձնել է Ջեռագրատուն 1974 թ. նոյեմբերի 16-ին:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ջեռագիրն ունի երկու գլխավոր բաժին, առաջինը՝ Պղնձե քաղաքի պատմությունն է, իսկ երկրորդը՝ Աղվեսագիրքը: Սրանցից բացի վերջում կան նաև մի քանի բաժին այլ նյութերի շուրջ գրված: Ստորև տրվում է գլխավոր վերնագրերը:

Թ. 1ա.—Գիրք պատմության վասն Պղնձե քաղաքին, և հարցմունք աղջկան և մանկան, և պատմություն խիկարա և Փանդոզ թագաւորին, և այլ որ է օրինակ աշխարհիս:

Ի Հայրապետության Տեսուն Աղէկանդրի Զուղայեցոյ արքաւան կաթողիկոսի ամենայն հայոց արքոյ Աթոռոյն էջմիածնի: Եւ ի յամի Փրկչին Ռէժմ-ին (1709 թ.—Ն. Մ.): Եւ Հայոց ՌՄԾԸ-ի (1709 թ.—Ն. Մ.) ի մայրաքաղաքն Կոստանդնուպոլիս:

Թ. 2ա.—Պատմություն վասն Պղնձե քաղաքին, որ է օրինակ աշխարհիս:

Գլուխ Ա.

Կայր ի Պաղտատ քաղաքն ...

Թ. 32բ.— Գլուխ Բ.

Այր մի էր մեծատուն ...

Թ. 50ա.— Գլուխ Գ.

Վարք և պատմություն Ալէքսիանոսի ճքնաւորին:

Թ. 61ա.— Գլուխ Դ.

Պատմություն Փալանոր թագաւորին:

Թ. 67ա.— Գլուխ Ե.

Խրատք և իմաստութիւնն ասացեալ է ի խիկարայ, զոր խրատեն որդիք մարդկան և ի միտ առնոյն իմաստութեամբ:

Թ. 85բ.— Գլուխ Զ.

Խրատ և ցնէիկաթ օգտակար արարեալ զարմանալի թագաւորին ...

Թ. 91ա.— Գլուխ Է.

Հաջի ի պատմութիւնք խեշտ շարադրութեամբ:

Թ. 91բ.— Գլուխ Ը.

Պատմութիւն երկրորդ

Թ. 129ա.— Գիրք Աշխարհաց և Առասպելաբանութեանց, որ է Աղուէսագիրք. ի Հայրապետութեանն Տեսուն Յակոբայ կաթողիկոսի Սրբոյ էջմիածնի: Յամաթէյօտամում, ի թուոյ Փրկչին 1668, և Հայոց Ռժմէ (1668 թ.—Ն. Մ.) Հոկտեմբերի ամսոյ մէկ:

Թ. 130ա.— Գիրք Առասպելաբանութեանց, որ աւելի Աղուէսագիրք, արարեալ ասկա խրատու և զգուշութեանն (տրվում է 161 պատմություն):

Թ. 230ա.— Խաղ խրատու (տրվում է 7 խրատական խաղեր):

Թ. 237ա.— (Տրվում է 16 տաղեր):

Թ. 251ա.— Գլուխ Ա.

Բանք պիտանիք, օգտակարք և խոհեմականք

հաւաքեցեալ յումեմնէ բանասիրէ ի զանազան գրեանց այբուբենական կարգաւ. ի ներքոյ քստեակ թուոյ:

Թ. 278ա.— Գլուխ Բ.

Յաղագս պատկերացութեան առեալ ի մեծէ փիլիսոփայէն Արիստոտելէ Ալեքրթոս:

Թ. 284ա.— Գլուխ Գ.

Լուսնացոյց և երազացոյց:

Թ. 288ա.— Գլուխ Դ.

Երազահան զոր ասացեալ է Դանիէ(1) մարգարէն վասն պէս պէս տեսակաց:

Թ. 312ա.— Գլուխ Ե.

Տաղ ի վերայ նալին:

Թ. 313բ.— Գլուխ Զ.

Թ. 315ա.— Գլուխ Է.

Ներգործութիւնն մանկիւր փաթիթէն շատ լիվայ որ է յոժ բժիշկայ (այստեղ բուժման 13 դեղատոմս է տրվում):

Թ. 316ա.— Գլուխ Ը.

Թ. 318ա.— Գլուխ Թ.

Վասն դատարկութեանն տեղոյն:

Թ. 320ա.— Տանկացողք պարտիս յետնի կթէ զինչ շարադրեալ է ի մէջ նորաստիպ գրքիս, 282 պատմութիւն գրեցի (այստեղ տրվում է այս պատմությունների այբբենական ընդհանուր ցուցակը):

ՀԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

Թ. 2ա.— Մարգար (գրված է գլխազարդում):

Թ. 32բ.— Կոստանդ (գրված է գլխազարդում):

Թ. 319ա.— Կարդաւ եղբայր ով սիրել ի
Ուշիմ մտօք զարմանալ ի
Եւ Մարգարս նուաստ հոգ ի
Որ եմ որդի պարուն Կոստանդ ի
Որէն որդի գոյով Տէր Պետրոս ի
Գրկուկս այս որ նորոգեց ի
Նովէմբր ամսին սկսեց ի
Մաքջ սկիզբն ասարտեց ի
Այժմեան թուոյս Փրկչ ի
Հազար և ութն հարիւր ի
Քսան և հինգ ամբ անդ ի
Եւ օգնութեամբն ի սմա զլոյս ի
Հայեմ եղբայր ով սիրել ի
Եթէ գտ(ն)ես սղալ ինչ տոր ի
Թ. 319բ.— Ներումն խնդրեմ յայնք բան ի
Եթէ յեղբարց որ ընթերցց ի
Մի հայր մեղայ և Գ Տէր ողորմէ ի
Զիս և զին ծնողսն յիշեց ի
Յանդ քան զայն ինքն գիտաց ի
Յիշողն յիշեալ իսկ յինից ի
Առաջի անմահ գաղին Քրիստոս ի:

ՀԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Թ. 1ա.— Գրութեան ի թիվն Փրկչի 1863 Ջուղայ... զայս զնկեցի հարգոյ Պրն. Մարկոս մանուսի Հովսէփ, Տէր Մինաս Պետրոսեան Պողոսեանց: 20 ուրփի: Քսան Ռուփի:

- Թ. 1թ.—Գրեցաւ ի շիրս, և աղջկանս, և աղջկանս:
 Թ. 2ա.—Այվալը բարևում է, 1919 թից:
 Թ. 3ա.—1863 թ. գրեցաւ:
 Թ. 32թ.—Կոստանդ այր մի էր մեծատուն և իշ-
 խան ի քաղաքի մի:
 Թ. 128թ.—Գիրք:
 Թ. 250թ.—Տէր ողորմեա(յ), վերջ, Տէր ողոր-
 մեա(յ):

№ 407

ԱՍՏՂԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆ

Թերթերը՝ 72:—Պրակները՝ 6, յուրաքանչյուրը
 12-ական թերթից:—Մեծությունը՝ $19,4 \times 13,7 \times 1,7$
 սմ.:—Նյութը՝ դիմացկուն ապիտակ թուղթ:—Կազ-
 մը՝ կաշեկապ տախտակ:—Պահպանակները՝ սկզբ-
 րում չորս և վերջում երկու թուղթ:—Վիճակը՝ լավ:
 —Գրությունը՝ միապուն:—Դատարկ թղթերը՝ 69թ—
 71ա, 72թ:—Տողերը՝ 25:—Գծումները՝ ճնշումով:
 —Գիրք՝ նոտագիր:—Զարդագրություն՝ ձեռագիրն ու-
 ցի հինգ հատ թռչնագրեր (թթ. 1ա, 3բ, 5ա, 5բ և
 6ա), հինգ հատ զարդագրեր (թթ. 3բ, 4ա, 4բ և
 5ա), մի հատ էլ լուսանցագարդ (թ. 1ա), բոլորն
 էլ նկարված հասարակ ոճով: Բազմաթիվ էջերում
 (թթ. 6բ—10թ) էլ զարդագրերի տեղը բաց է թողնը-
 ված, սակայն չի նկարված հետագայում:—Գրիչը՝
 անհայտ:—Պատվիրատուն՝ անհայտ:—Ժամանակը՝
 18—19-րդ դարեր:—Վայրը՝ անհայտ:—Ծանոթու-
 թյուն՝ ձեռագիրն ստացվել է Կահիրեից Եգիպտա-
 ֆայոց թեմի առաջնորդական տեղապահ Զավեն
 Եպիսկոպոս Զինչիմյանի ձեռամբ 1978 թ. նոյեմբեր
 ամսին:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Թ. 1ա.—Սկիզբն արասցուք Ավ յայտնութեան և
 իմաստութեան Ստուղայի արուեստիս, որ է գոր-
 ծիք երկրաչափութեան, և աստեղաբաշխութեանն,
 և է մեծ իմաստութիւնն ուսումնասիրաց:

Թ. 69ա.—Նշանակութիւնք նշանագրացն որք
 գտանին Իստուղայի գրգիս:

Թ. 71բ.—(Այստեղ կա մի աղյուսակ, որի առա-
 ջին պունակի վերևում գրված է «Գիր տարոյ», իսկ
 երկրորդ պունակի վերևում՝ «Հեթմոյ թագաւորի
 յատենադարէ յԱնդրիասէ յիմաստասիրէ արարեալ
 ձայնագիտ գեղեցիկ և մղք. ք և»):

Խրատք վերոգրեալ աղիւսեկիս մշտնջենականի
 ձայնագիտի:

ՀԻՇԱՏԱԿԱՌԱՆ

Թ. 69ա.—...Եւ զինչ որ գրեցաք աստեղացն՝ բա-
 ւական է գիտողացն: Եւ Աստուած յաջողեցէ ի
 գործս նոցա: Եւ Քրիստոսի ամենից գիտութեանցն
 տրոյղի փառք յաւիտեանս ամեն:

ՀԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

(Ձեռագրի սկզբի պահպանակների վրա գրված է)
 Թիւ 10:

Հանրմայիսաթուն:

Դուռն առաջին:

Մասն առաջին:

Հարց:

Թիւ 10:

Սկիզբն արասցուք Ավ յայտնութեան և իմաստու-
 րեան Ստուղայի արուեստ:

Սկիզբն աք դուռ Դուռն:

Թ. 1ա.— Յիշատակ եմ արարեալ գիրքս այս Ե-
 գիպտոսի Սուրբ Աստուածածնայ վանուց և Խորե-
 մեան դպրոցին ձեռամբ Սուրբ Երուսաղէմի միա-
 քան Մկրտիչ Եպիսկոպոսի, 1864 նոյ(եմբեր) 11:
 (Նույն ինքն Մկրտիչ Եպս. Քեֆսիզյան Մարաշցին,
 որ 1864 —66 թթ. Եգիպտոսֆայոց թեմի առաջնորդն
 էր, իսկ հետագայում՝ 1871—94 թթ. եղել է Կիլի-
 կիայի կաթողիկոսը):

(Այստեղ կա ձվաձև մի կնիք, $2,8 \times 1,9$ սմ. չա-
 փերով, որի վրա գրված է)

Է—Գարբիէլ Եպկս.:

(Սա շատ հավանաբար Եգիպտոսֆայոց 1880—84
 թթ. առաջնորդ Գարբիէլ Եպիսկոպոս Մարաշցու
 կնիքն է):

Թ. 72ա.—Աքգղեզ ... (գրչափործ):

Դուռն առաջէ, ը Հեթմ.:

Թ. 72բ.—Սկիսք:

Սկիզբն արասցուք Ավ:

Սկիզբն արասցուք Ավ յայտնութեան և իմաստու-
 րեան Ստուղայի ար:

Աքգղեզ ... (գրչափործ):

(Ձեռագրի վերջի պահպանակի վրա գրված է)

Սկիսքն:

Դուռն առաջին վասն ցուցանելոյ զգործ:

№ 408

ԽԱՋԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Թերթերը՝ 96:—Պրակները՝ 6, յուրաքանչյուրը
 16-ական թերթից:—Մեծությունը՝ $28,3 \times 19,8 \times 2$
 սմ.:—Նյութը՝ դեղնած սպիտակ թուղթ:—Կազմը՝
 լաթակազմ հաստ ստվարաթուղթ:—Պահպանակնե-
 րը՝ սկզբում և վերջում կա մեկական մանուշակա-
 գույն հաստ թուղթ:—Գրությունը՝ միապուն:—
 Դատարկ թղթերը՝ 1ա, 1բ և 96թ:—Վիճակը՝ ան-
 քավարար, քայքայված և կազմը պոկված:—Տո-
 դերը՝ 9, երբեմն ավելի նվազ:—Գծումները՝ թուղթն
 ինքնին գծված է:—Գիրք՝ շղագիր և հայկական
 նոր խազեր:—Զարդագրություն՝ չունի:—Գրիչը՝
 Սերովբե Սիրունյան, աշակերտ Գրիգոր Մեհթերյա-
 ցի:—Ժամանակը՝ 20-րդ դար:—Վայրը՝ Կոստանդ-
 նուպոլիս:—Ծանոթություն՝ ձեռագիրն ստացվել է
 Ստամբուլից 1974 թ. ձեռամբ Բազարատ Սեմերե-
 յանի:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հայկական նոր խազագրության սույն ձեռագիրը
 գրված և նոտագրված է պոլսաֆայ անվանի երա-
 ժշտագետ Գրիգոր Մեհթերյանի աշակերտ և Գում-
 զաբուի Սուրբ Հարություն եկեղեցու երաժշտապետ
 Մերովքե Սիրունյանի կողմից: Գրքի գլխավոր վեր-
 նագրերը հետևյալներն են,

թ. 2ա.—Կանոն երկրորդ կիրակեփն Աղոմացից:
թ. 14բ.—Մանկունք Ս. Կիրոյի Երուսաղիմայ
Հայրապետին:

թ. 15ա.—Կանոն Գ. Կիրակեփի աղոմացից:

թ. 21ա.—Տէր յերկնից:

թ. 27ա.—Տէր յերկնից:

Մանկունք:

թ. 33բ.—Մեղայ քեզ Տէր մեղայ:

թ. 41ա.—Կանոն Դ. Կիրակեփի (աղոմացից):

թ. 54բ.—Մանկունք Քառասնից մանկանց Դկ
(ստեղի):

թ. 56բ.—Կանոն Ե. Կիրակեփն աղոմացից:

թ. 61բ.—Հարց պահոց:

թ. 71բ.—Ողորմեա:

թ. 74ա.—Կանոն վեցերորդ կիրակեփի Աղոմացից:

թ. 80ա.—Հարց ապաշխարութեան:

թ. 89ա.—Հարց (քն) Հազարու յարութեան:

թ. 91ա.—Մանկունք (դկ) ստեղի:

թ. 92ա.—Կանոն մեծի երկուշաբթիի:

ՀԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

(Ձեռագրի սկզբում մի փոքրիկ թղթի վրա գրված է)

Ձեռամբ Տիար Բագարատ Սեմեդեան Իսթան-
պուլից:

թ. 1ա.—Սերովբէ Սիրունեան (2 անգամ):

Seropé Sirunyan.

Տարի 1935:

Գրեց Սերովբէ Սիրունեան

(աշակերտ Գրիգոր Մեմբերեանի)

Վաստակաւոր երաժշտապետ

Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ ի Գումգարու:

թ. 96բ.—(Այստեղ արաբերէն տառերով 6—7
բառ է գրված, նաև մի քանի թվեր):

(Ձեռագրի թուր էջերի վերևի անկյունում կա մի
կլոր կնիք, 3 սմ. տրամագծով, կենտրոնը՝ մամիկ և
սատղ, իսկ շուրջ թուրք տառերէն մի գրություն):

№ 409

ԱԻԵՏԱՐԱՆ

(Եթովպերեն)

Թերթերը՝ 94:— Պրակները՝ 12, յուրաքանչյուրը
8-ական թերթից, քաջի 2՝ 9 և ԺԲ՝ 5 թերթից են:—
Մեծությունը՝ 18,2×11,8×4,8 սմ.:— Նյութը՝ դեղ-
նած հատուկ և կոշտ մագաղաթ:— Կազմը՝ կաշեպատ
տախտակ, որի վրա ճնշումով նախշեր և խաչ է
նկարված: Ձեռագիրը դրված է կաշու հասարակ մի
ուսապարկի մեջ, ուսից այն կախելու նպատակով:—
Պահպանակները՝ երկու թերթ դեղնած կոշտ մա-
գաղաթ սկզբում:— Վիճակը՝ բավարար, սակայն
յազմի կոնակի կաշին պոկված է:— Գրությունը՝
թթ. 1ա—85ա միապում, իսկ 85բ—94ա երկապում:—
Դատարկ թղթերը՝ 94բ:— Տողերը՝ 30—31:— Գծում-
ները՝ ճնշումով:— Գիրը՝ ամհարերեն:— Զարդա-
գրություն՝ ձեռագրում կան չորս սրբերի ջրաներկ
նկարներ ամբողջական էջի ծավալով: Պահպանակի

նկարը մի հրեշտակ է ներկայացնում, թ. 31բ-ի
նկարը ցույց է տալիս Հայր Աբրահամը, իր որդու՝
Իսահակի վիզն է կարում, իսկ թթ. 67բ և 88բ ներ-
կայացնում է երկու սրբերի: Բացի այդ ձեռագրում
կան հասարակ երկու գլխավոր (թթ. 1ա և 73բ),
մեկ լուսանցազարդ (թ. 1ա) և հարեշ վանականի
նորագույն շրջանի մի նկարը (թ. 49բ):— Գրիչը՝
անհայտ:— Պատվիրատուն՝ անհայտ:— Ծաղկողը՝
անհայտ:— Ժամանակը՝ 17—18-րդ դարեր:— Վա-
րը՝ շատ հավանաբար Եթովպիա:— Ծանոթություն՝
Վեհափառ Հայրապետը սույն ձեռագիրը հանձնել
է Ձեռագրատուն 1974 թ. նոյեմբերի 16-ին:

ՀԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

(Պահպանակի առաջին թերթի վրա մատիտով
գրված է եթովպերեն մի բառ, իսկ երկրորդ թերթի
վրա թանաքով գրված է յոթ բառ):

թ. 94բ.—(Թանաքով և մատիտով մի քանի բառ
է գրված):

№ 410

ԽԱԶԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Թերթերը՝ 147:— Պրակները՝ 4, անհամաչափ
(Ա՝ 38, Բ՝ 39, Գ՝ 40 և Դ՝ 30 թերթից):— Մեծու-
թյունը՝ 21×13,2×1 սմ.:— Նյութը՝ դեղնած բարակ
թուղթ:— Կազմը՝ լաթակազմ բարակ ստվարա-
թուղթ:— Պահպանակները՝ սկզբում և վերջում կա
մեկական մանուշակագույն հաստ թուղթ:— Վիճա-
կը՝ լավ:— Գրությունը՝ միապում:— Դատարկ
թղթերը՝ 63բ, 64ա, 108բ—118ա, 119ա—148բ:—
Տողերը՝ անհամաչափ, 7—14:— Գծումները՝ թուղթ
ինքնին գծված է:— Գիրը՝ թուրգիր և հայկական
նոր խազեր:— Զարդագրություն՝ չունի:— Գրիչը՝
Սերովբէ Սիրունեան, աշակերտ Գրիգոր Մեմբեր-
եանի:— Ժամանակը՝ 20-րդ դար:— Վաղը՝ Կու-
տանդնուպուլիս:— Ծանոթագրություն՝ ձեռագիրն
ստացվել է Ստամբուլից 1974 թ. ձեռամբ Բագա-
րատ Սեմեդեյանի:

ԲՈՎԱՆԳԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հայկական նոր խազագրության սույն ձեռագիրը
գրված և նուագրված է պղտափայ անվանի երա-
ժշտագետ Գրիգոր Մեմբերեյանի աշակերտ և Գում-
գարուի Սուրբ Հարություն եկեղեցու երաժշտապետ
Սերովբէ Սիրունեանի կողմից: Գրքի գլխավոր վեր-
նագրերը տրվում են ստորև:—

թ. 1ա.—Հարց յարութեան (քն):

թ. 5բ.—Մեծացուցե:

թ. 6ա.—Ողորմեա (քն):

թ. 7ա.—Հարց Ծննդեան (գծ):

թ. 10ա.—Տէր յերկնից:

Օրհնություն Ծննդեան 2-րդ մուր:

թ. 15բ.—Հարց բուն Բարեկենդանի (աճ դարձ):

թ. 20ա.—Կանոն Գ-րդ կիրակեփի աղոմացից
(գկ):

թ. 55ա.—Օրհնություն Ծաղկազարդի կիրակեփի
(աճ):

- Թ. 66ա.—Համբարձի (րկ):
 Թ. 67բ.—Ծաղկազարդի երևկային:
 Թ. 68բ.—Կանոն մեծի հինգշաբթի (գծ):
 Թ. 70բ.—Գանձ:
 Թ. 71բ.—Կանոն մեծի ուրբաթի (բծ):
 Թ. 74բ.—Հարց (գծ):
 Թ. 78բ.—Համբարձի (ստեղի) դծ:
 Թ. 81բ.—Կանոն մեծի ուրբաթում (բծ):
 Թ. 84ա.—Դ. Կեղեցիկ լաւիտեանից Քրիստոս ...
 Թ. 89ա.—Կանոն Սրբոյ Զատիկին (ամ. դարձ.):
 Թ. 97բ.—Հարց յարութեան (րկ):
 Թ. 108ա.—Հարց Ծննդեան Բ-րդ աւուր (գծ):
 Թ. 118բ.—Քաճաճայք և ժողովուրդը հայցեմք ի քէն Տէր ...

ի վերինն Երուսաղէմ ի բնակարանս
 հրեշտակաց ...

- Թ. 145բ.—146ա.—(Այստեղ տրվում է բոլոր Ելու-
 քերի ընդհանուր ցանկը):

ՀԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- Թ. 1ա.—Գրեց Սերովբէ Սիրունեան, 1950:
 Թ. 74բ.—Օրինեալ եւ Տէր Աստուած հարցն մե-
 րոց.

Օրինեալ և փարատրեալ է անուն քո յա-
 լիտեան:

- Թ. 108ա.—Գրեց Սերովբէ Սիրունեան
 (Աշակերտ Գրիգոր Մեհթերեանի)
 վաստակատու երաժշտապետ
 Ս. Յարութին եկեղեցւոյ ի Գումգարու:

- Թ. 147բ.—Բարեբաճիլ, բոշական, բարեկամ.
 Seropé Sirunyan.

№ 411

ԲԺԾԿԱՐԱՆ

Թերթերը՝ 158:— Գրակները՝ 14, յուրաքանչյուրը
 12-ական թերթից, բացի Ա և Ը՝ 10, ԺԱ և ԺԲ՝ 9
 և ԺԳ՝ 11 թերթից են:— Մեծությունը՝ 14,7×11,2×
 2,8 սմ.:— Նյութը՝ դեղնած և կեղտոտած հաստ
 թուղթ:— Կազմը՝ կաշեպատ տախտակ: Սկզբում
 ունեցել է երկու բռնիչ, որոնք հետագայում ընկել
 և կորել են:— Վիճակը՝ բավարար:— Գրությունը՝
 միասյուն:— Դատարկ թղթեր՝ չունի:— Տողերը՝ 15:
 —Գծումները՝ ճնշումով:— Գիրը՝ նոսրգիր:— Զար-
 դագրություն՝ ձեռագրում կա հասարակ մի հատ
 թռչնագիր (թ. 140ա) և մի հատ էլ փոքրիկ զար-
 դագիր (թ. 154բ): Բացի այդ սկզբում (թ. 10բ) կա
 ամբողջ էջի ծախալով մի նկար, ներկայացնելով
 մանուկ Հիսուսը Աստվածածնի գրկում, որին եր-
 կրպագում է ձեռագրի ծնկաչոք գրիչը:— Գրիչը՝
 խուպիեար.— Պատվիրատուն՝ անհայտ:— Ծաղկո-

ղը՝ անհայտ:— Ժամանակը՝ 17—18-րդ դարեր:—
 Վայրը՝ անհայտ:— Ծանոթություն՝ սույն ձեռագիրը
 Եվեր է բերվել Լուս Անգելուից (Ա.Մ.Ն.) 1973 թ.
 հունիս ամսին Հովհաննես քաճաճ Կարապետյանի
 ձեռամբ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ձեռագիրն ունի հետևյալ երեք բաժինները.

Թ. 2ա—9բ.— Դեղատոմսերի ընդհանուր ցուցա-
 կը, որ ըստ երևույթին գրված է հետագայում, տար-
 քեր նոսրգրով:

Թ. 11ա.—139բ.—Այստեղ տրվում է ընդամենը
 218 տարբեր տեսակի ցավերի, հիվանդությունների
 և վարակների բուժման միջոցները (դեղատոմսե-
 րը): Թ. 139բ-ից հետո մի քանի թերթ ընկել և կո-
 րել են, որով բժշկարանի վերջաբանը կամ հավա-
 նաբար ձեռագրի սկզբնական հիշատակարանը ան-
 հայտ է:

Թ. 140ա—157ա.—Ավետարանական փոքրիկ
 պատմություններ և տեղումական խրատներ, կրոնա-
 բարոյական թեմաների շուրջ:

Ծանոթություն—Ձեռագրի թ. 13բ—17բ էջերում
 տրված է մի ցանկ 104 օշարակների և քսելիքների
 որպես բուժման միջոցի: Այստեղ օգտագործված են
 բազմաթիվ արաբերեն բառեր, որով ենթադրվում է,
 որ ձեռագիրը կարող է գրված լինի Մերձավոր Արե-
 վելքի արաբական երկրներից մեկում, որտեղ 17—
 18-րդ դարերում հայկական գաղթօջախ եղած լինի:
 Ստորև տրվում է մի քանի օրինակ միայն:

Թ. 13բ.—Աքիոն, որ է աֆիոնն:

Ալմաս, ճուֆար քարն է:

Թ. 14բ.—Խընձոր, որ է թուֆահն:

Միս, որ է լամ:

Լուլիեաս, որ է լուպիեայ:

Թ. 15ա.—Մարգըրիտ, որ է լուլու:

Քացախ, որ է խալ:

Միսեռ, որ է հումզ:

Ձուկ, որ է սամաք:

Ղազա, որ է սիրտ:

Թ. 15բ.—Ստեպղին, որ է ճագար:

Ջուր, որ է մայ:

Վարդի ջուր, որ է մայլ վարտ:

Մեղր, որ է յաւալ:

Անուխ, որ է մանա:

Թ. 16ա.—Սոխ, որ է պասալ:

Սեխ, որ է պատիխն:

Թ. 17ա.—Ծարապ, լիմոնի:

Ծարապ, վարդի:

(Ծարումակելի)